

Уставни суд Југославије није прихватио покретање поступка за оцењивање уставности одредаба наведеног закона и одлука Савезног извршног већа.

Одредбама Амандмана XIII на Устав СФРЈ утврђено је да је банка самостална самоуправна финансијска организација која обавља депозитне, кредитне и друге банкарске послове, као и друга начела о пословању банке. Одредба тачке 5. Амандмана XIII на Устав СФРЈ изричито говори о — добити коју банка оствари својим пословањем, и начину располагања том добити. Смисао је тога амандмана на Устав СФРЈ у успостављању самосталности банака и наглашавању да банке послују као финансијске организације чија је једна од основних сврха — остваривање добити, што је сврха сваке привредне делатности. Не може, према томе, бити сумње у то да банке не спадају у ону врсту делатности која се уобичајено назива ванпривредном делатношћу, да су банке саставни део привредне делатности у ширем смислу, онај део тих делатности који се бави финансијским и другим пословима својственим банкама. Отуда, при класификацији делатности које се обављају у друштву, банке могу бити сврстане у област организација које се баве привредном делатношћу, што је у складу с Уставом СФРЈ. Таквим класификовањем делатности банака ниучему се не дира у положај банака утврђен наведеним амандманом на Устав СФРЈ, па Уставни суд Југославије оцењује, стога, да нема разлога за покретање поступка за оцењивање уставности одредаба наведеног закона и одлука Савезног извршног већа.

(УСЈ, решење II-У бр. 40/89, од 12. септембра 1989)

припремио Борђе Бурковић

ОДЛУКЕ УСТАВНОГ СУДА СРБИЈЕ

Трошкови прикључка телефона

1. Уставном суду дата је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости Одлука РО ПТТ саобраћаја Светозарево од 24. XI 1988. године и од 20. марта 1989. године (објављене у локалном листу „Нови пут“) и чл. 3. и 4. Самоуправног споразума о начину учешћа корисника услуга у изградњи основних капацитета у телекомуникацијама на територији РО ПТТ саобраћај Светозарево. Иницијатор наводи да је оспореним одредбама утврђена цена телефонског прикључка односно наплата трошкова изградње телефонске мреже, за коју сматра да се не може вршити када је мрежа већ изграђена или је њена изградња унета у програм развоја, односно средњорочни план ПТТ организације. Мишљења је да су наведене одредбе у супротности са чланом 67, ст. 1. Закона о ПТТ услугама, са чланом 38. Закона о основама систем веза и са чланом 44, ст. 1. Закона о предузећима, као и да су неслагане са чланом 14, ст. 2. Устава СРС. Сматра да се ради о актима које је Уставни суд надлежан да оцењује.

2. РО ПТТ саобраћаја Светозарево у одговору Суду наводи да је учешће будућих корисника у изградњи ПТТ капацитета дугогодишња пракса у југословенском ПТТ систему. Недовољан ниво сопствених инвестиционих средстава доводи у питање даљи развој ПТТ система, јер се никако није могла задовољити све већа тражња ПТТ услуга. Ради решавања овог питања, утврђено је учешће корисника које је ограничено на највише 30%, што је дало добре резултате и за шта су месне заједнице и грађани и даље заинтересовани. Самоуправни споразум закључен је ради реализације Друштвеног договора о развоју саобраћаја и веза у СР Србији за период од 1989. до 1990. године, од стране РО ПТТ саобраћаја, односно основних организација у њеном саставу, на основу претходне јавне расправе и ширег упознавања јавности. Овом Споразуму могу да приступе заинтересована друштвена правна лица, месне заједнице и грађани. Након овог поступка закључује се уговор са сва-

ким субјектом посебно и њима се регулишу права и обавезе обе стране, па је тако у потпуности заступљен принцип добровољности и равноправности субјекта. Ни законом, ни друштвеним договором није регулисан начин удруживања средстава, па сматра да је описани поступак допуштен, а спроводи се на целој територији Републике. Повраћај средстава до сада нико није тражио, нити је било захтева за поништај закључених уговора.

3. Самоуправни споразум о начину учешћа корисника услуга у изградњи основних капацитета у телекомуникацијама, закључен је од стране основних организација у оквиру РО ПТТ саобраћаја Светозарево, на основу члана 38. Закона о основама система веза и члана 43. Друштвеног договора о развоју саобраћаја и веза у СР Србији. Одредбе Споразума обавезују РО ПТТ саобраћаја Светозарево и основне организације удруженог рада у њеном саставу, као и оне кориснике услуга који свој Споразум буду потписали. Потписници се обавезују да ће ради задовољавања потреба корисника услуга израдити посебне програме изградње капацитета у појединим подручјима. Одредбама чл. 3. и 4. потписници споразума (основне организације) се обавезују да сопственим средствима учествују до 50% по једном прикључку и сразмерним делом раније изграђених капацитета искључиво средствима ПТТ организације. Такође се овлашћује Раднички савет РО у проширеном саставу (са делегатима ДПЗ) да утврђује износ улагања по једном прикључку. Средства се уплаћују и користе наменски.

Чланом 6. овог Споразума, предвиђено је да ће изграђене капацитете ПТТ организација дати на коришћење потписницима споразума. Изграђена средства преносе се у власништво ПТТ организације без права на повраћај и заједнички доходак, односно право на друге погодности по основу учешћа у финансирању.

Према члану 8. Споразума, међусобни односи ПТТ организација и корисника услуга регулишу се посебним уговором (чија садржина мора у свему одражавати садржину и дух овог споразума).

Основ за закључивање наведеног Споразума је у члану 43. Друштвеног договора о развоју саобраћаја и веза у СР Србији за период од 1986. до 1990. године.

На основу Закона о изменама и допунама Закона о предузећима, брисани су чланови 43. до 45. Закона, који су уређивали прикупљање и улагање средстава грађана. Престао је да важи и члан 91. Закона о удруженом раду који је уређивао исто питање.

4. Савезни закон о поштанским, телеграфским и телефонским услугама у члану 67, став 1. само предвиђа да телефонски претплатник може постати правно лице или појединац, ако за прикључење телефонског уређаја на ПТТ мрежу постоје техничке могућности (а не и када оне не постоје, већ их тек преба створити).

Члан 38. Савезног закона о основама система веза, који је важан у време закључења Споразума, увео је могућност изградње, односно реконструкције ПТТ објеката који нису предвиђени програмом развоја ПТТ организације, с тим да трошкове изградње, односно извођења радова сноси субјекти по чијем се захтеву радови изводе, као и да сноси трошкове пословања организације ПТТ, проузроковане изградњом, односно реконструкцијом ПТТ објеката, постројења или уређаја, с тим да се међусобна права и обавезе уређују уговором.

Члан 38. Савезног закона о системима веза, који је ступио на снагу 1. јануара 1989. године, такође предвиђа исту могућност, која се такође реализује уговором.

5. Питање правне природе овог Споразума доста је спорно. Он је закључен, односно донет, као интерни акт који садржи оште услове закључења уговора. Он се може посматрати као генерална понуда (монополске организације) за закључивање адхезионог уговора (уколико друга страна не потпише Споразум). Из приложеног споразума се не може утврдити да ли је још неко (од корисника) потписао овај споразум. Под претпоставком да је будући корисник потписао Споразум, онда уговор према члану 118. Закона о облигационим односима мора бити у сагласности са овим Споразумом.

Уколико се, пак, наведени Споразум може сматрати самоуправним споразумом из члана 118. Закона о облигационим односима, онда он јесте општи акт, а уговор као инструмент његовог остваривања мора бити сагласан са њим.

6. Према члану 38. Закона о основама система веза, као и сада важећег Закона о системима веза, будући корисник односи не само трошкове изградње ПТТ објеката, ако се ова врши на његов захтев, већ и увећање трошкова пословања ПТТ организације. Очигледно је да се ради о бесповратном улагању оредстава грађана, што закон допушта.

На основу изложеног, Уставни суд Србије је закључио да нема основа да прихвати иницијативу за покретање поступка за оцену уставности и законитости наведене одлуке.

(Решење Уставног суда Србије IV бр. 535/88 од 16. новембра 1989. године)

Обрачун трошкова за рад адвоката

Укида се Тарифни број 8. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Службени гласник СРС“, број 8/88, 47/88, 20/89, 46/89).

Виши привредни суд Србије поднео је предлог Уставном суду за оцену уставности Тарифног броја 8, Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката, којим је предвиђено да се награда за адвокатске услуге обрачунава по тарифи која важи на дан доношења првостепене пресуде.

Предлагач сматра да је оспореном одредбом прописано ретроактивно дејство Тарифе, што је супротно члану 235. Устава СР Србије, јер се награда за рад адвоката може одређивати само према тарифи која је важила у моменту када је адвокат радњу преузео, а не по тарифи која важи на дан пресуђења спора.

У одговору Адвокатске коморе Србије наводи се да је предлог неоснован. Оспореном Тарифом предвиђено је да се награда за рад исплаћује по правилу по извршеном послу, а изузетно на основу споразума адвоката и странке део награде се може исплатити унапред. Несавесне странке плаћају трошкове тек након правоснажности пресуде. Имајући у виду трајање поступка пред судовима и високу инфлацију, обрачунавање трошкова према тарифи која је важила у време обављања адвокатске радње довело би у повољнији положај несавесне странке у односу на оне које евентуално унапред плаћају услуге. Такође би у незавидан положај дошао адвокат који би награду за свој рад обрачунавао по завршетку посла, односно након правоснажности пресуде, а према тарифи важећој у време предузете радње. Према Тарифном броју 8 трошкови се обрачунавају у време доношења првостепене пресуде, а награда се исплаћује по завршеном послу, што значи да се не примењује пропис који има повратно дејство.

Чланом 44. Закона о адвокатури и служби правне помоћи („Службени гласник СРС“, број 27/77, 1/88) предвиђено је да адвокат има право на награду за свој рад и на накнаду трошкова у вези с извршеним радом. Тарифу о наградама и накнади трошкова за рад адвоката утврђује Адвокатска комора Србије у складу са прописима којима се уређује друштвена контрола цена. Законом није предвиђено када доспева за наплату награда за адвокатске услуге, што значи да адвокат и странка то могу да уговоре, а ако то не учине, тада према Закону о облигационим односима (члан 314) доспелост настаје одмах по извршеној услузи, односно предузетој радњи адвоката, за коју награда може да се наплати само према тада важећој тарифи.

Оспореном одредбом Тарифног броја 8 створена је могућност ретроактивног дејства тарифе која важи у време доношења првостепене пресуде и на случајеве када исплата награде адвоката доспева пре ступања на снагу ове тарифе, чиме је поврећен уставни принцип забране ретроактивног дејства прописа и општих аката, изражен у члану

235. Устава СР Србије (Амандман XXIX). Такође, адвокатском тарифом не може се утврђивати време доспелости исплате награде за рад адвоката, с обзиром на то да се ради о питању облигационо-правног карактера, што је у смислу члана 299, став 1, тач. 3. Устава СР Србије (Амандман XXXII, тач. 1) у законској надлежности Републике.

Из наведених разлога Суд је одлучио да укине тарифни број 8 Тарифе.

(Одлука Уставног суда Србије IУ-285/89 од 23. новембра 1989. године)

Статут удружења грађана — доношење

1. Уставном суду Србије је поднета иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости Статута Удружења дистрофичара региона Краљево из следећих разлога: јер утврђује неодговарајући састав Конференције као органа овог Удружења; одређује да мандат чланова Конференције траје четири године, а при томе не ограничава могућност поновног избора; уводи неограничени мандат за секретара Председништва; а оспоравају се и одредбе које утврђују да Конференција доноси Статут удружења јавним гласањем. Поред тога, Статут је незаконит јер не предвиђа обавештавање чланова удружења једном годишње на Скупштини, о стању и располагању средствима овог Удружења; указује се на неодговарајућу употребу тих средстава (нпр. возила, плаћеног пратиоца и др) и на непоштовање законске обавезе оснивања радне заједнице у друштвеним организацијама.

Из наведених разлога иницијатор оспорава уставност и законитост Статута Савеза дистрофичара Србије, сматрајући да није обезбеђена контрола рада њихових органа и коришћења средстава овог Удружења, а да је улога коју има социјални радник у оваквом удружењу несподобна са функцијом секретара Савеза. Поред наведеног, од Суда је тражено да размотри допис који је Савез удружења дистрофичара Србије упутно иницијатору (14. 11. 1988. године). Предложено је Суду да донесе привремену меру тј. да обустави извршење свих појединачних аката и радњи које се предузимају, како на основу Статута удружења дистрофичара региона Краљево тако и на основу Статута удружења дистрофичара СР Србије.

2. У одговору Удружења дистрофичара региона Краљево се указује на нетачности у наводима иницијатора јер је Статут донела Скупштина Удружења а не Конференција, и то на начин који предвиђа њен Пословник.

Сматрају да су питања мандата и поновног избора уредили на начин који не противречи закону, прилагођавајући га стварним потребама оваквих специфичних и хуманитарних организација.

И у одговору Савеза удружења дистрофичара Србије, се побијају наводи иницијатора, и указује се да се контрола финансијског пословања уредно обавља и да њихов рад у целини усмерава и верификује Координациони одбор за друштвене организације и удружење грађана при РК ССРС.

3. Оцењујући уставност и законитост одредби статута Удружења дистрофичара региона Краљево, од 13. 07. 1983. године, које уређују питања на која је указао иницијатор, Уставни суд је утврдио да члан 18. тачка 2. Статута предвиђа да Конференција, поред осталог, доноси Статут Удружења, врши његове измене и допуне и даје тумачења.

Међутим, Закон о друштвеним организацијама и удружењима грађана („Службени гласник СР Србије“, бр. 24/82, 39/83, 17/84, 50/84, 45/85 и 12/89) у члану 21. став 3. утврђује да „Статут друштвене организације односно удружења грађана доноси чланови личним изјашњавањем“.

У конкретном случају Суд је, полазећи од одговарајућих одредби Статута (члан 16) и Пословника о раду Скупштине удружења (члан 7) констатовао да је Општа скупштина чланова удружења онај најшири састав — збор чланова удружења, која у смислу члана 21. Закона доноси статут удружења. Стога су незаконите одредбе Статута које утврђују да Статут удружења доноси Конференција која је његов орган.

Поред тога, Суд је утврдио да члан 28. став 1. Статута уводи као један од услова за именовање секретара Председништва Удружења „да је морално-политички подобна личност“. При томе, садржај овог услова није прецизиран, што омогућава његово произвољно тумачење од случаја до случаја, не разрађује се поступак приликом утврђивања да ли кандидат за секретара има или нема овај квалитет, нити се пружа могућност доказивања супротног.

Утврђивање морално-политичке подобности као услов за обављање одређених послова без описивања садржаја тог услова и без прописивања поступка у којем ће се применом начела јавности утврђивати релевантни елементи, ствара, по оцени Уставног суда, услове за субјективизам приликом избора кандидата, а тиме би се могла нарушити уставна и законска начела о доступности сваког радног места и функције у друштву под једнаким условима.

Стога је предвиђање морално-политичке подобности као посебног услова за обављање одређених дужности, како је то учињено чланом 28. став 1. Статута Удружења дистрофичара региона Краљево, несагласно ставу 3. члана 184. Устава СР Србије и члану 119. и члану 120. ЗУР-а (пречишћен текст).

4. На основу изложеног Уставни суд је оценио да оспорене одредбе Статута Удружења дистрофичара нису сагласне са Законом, па је исте укинуо.

(Одлука Уставног суда Србије IV бр. 602/83 од 25. јануара 1990. године)

Накнада за резервацију седишта у аутобусу

1. Иницијативом једног грађанина тражи се оцена уставности и законитости „Одлуке“ на основу које РО „Београдске аутобуске станице“ наплаћује накнаде за „станичну услугу“ и „резервацију седишта у аутобусу“.

2. РО „БАС“ (сада Предузеће „БАС“) наводи историјат свог настанка и истиче континуираност обављања делатности чији део је и пружање оспорених услуга.

У одговору су, као правно релевантни акти за одлучивање Суда о правном основу за увођење и наплату оспорених накнада наведени: Закон о превозу у друмском саобраћају („Службени гласник СРС“, бр. 49/74... 40/80), Правилник о ближим саобраћајно-техничким и минималним санитарно хигијенским условима за изградњу, одржавање и експлоатацију аутобуских станица и аутобуских стајалишта („Службени гласник СРС“, бр. 26/85), и Одлука Скупштине града Београда о градским аутобуским станицама („Службени лист СФРЈ“, бр. 13/77).

3. Спорна питања уређена су *Правилником о општим условима коришћења Аутобуске станице „Београд“*, који је донео Раднички савет РО 8. 04. 1985. године. Тим актом констатује се да у вршењу своје делатности ова РО утврђује цене услуга (члан 5. став 2. тачка 4) а, одређујући ближе услуге које врши, утврђује као такве и издавање возних исправа и других превозних исправа и *резервација места и карата у аутобусу* (члан 6. алинеја 3). Појам „станичне услуге“ (као противвредности за коју путник плаћа накнаду) Правилник само посредно утврђује на тај начин што у члану 34. одређује да ће се у случају одустајања од путовања, путнику вратити новац уз задржавање 10% од вредности карте а такође и износи које је платио „за станичну услугу и резервацију“.

Чланом 75. Правилника, прописује се начелно да РО „БАС“ остварује накнаду за пружање станичних услуга као и других услуга које пружа путницима, превозницима и другим корисницима услуга, по тарифи коју утврди надлежни орган РО „БАС“ у окладу са текућом пословном политиком цена града Београда.

Појам „резервације“ садржан је изричито у наведеном Правилнику а појам „станичне услуге“, посредно у Одлуци (ценовнику) где су услуге појединачно наведене и утврђена њихова цена.

Правилник о образовању цена производа и услуга РО „БАС“ из новембра 1985. године, уређује методологију образовања цена услуга које врши ова РО, садржи овлашћење Радничког савета да донесе Одлуку о утврђивању цена (члан 12), разрађује режим друштвене контроле цена, у ком оквиру се, за цене „услуга аутобуских станица“ констатује да исту врше и органи Града (чл. 29, 30. и 31).

4. На основу изложеног мишљења да предвиђене услуге, увођење накнада за њихово коришћење и овлашћење надлежног органа да прописује висину накнада нису у супротности са Уставом и Законом, а тај закључак произлази из важећих прописа.

Закон о превозу у друмском саобраћају („Службени гласник СРС“, бр. 49/74... 40/88) одређује правило да се у јавном линијском саобраћају укрцавање и искрцавање путника, утовар и истовар ствари врши на станици или стајалишту (члан 19); да ОУР односно друга самоуправни организација или заједница која управља станицом врши услуге (свим превозницима под једнаким условима) у складу са општим условима пословања које самостално утврђује (члан 20).

Дајући дефиницију аутобуске станице као објекта у којем се поред осталог, врши и издавање возних карата „и других возних исправа“ (члан 20.) Закон је, до измена учињених у 1984. години, сам прописивао минимум опремљености и посредно — врсту услуга аутобуских станица, да би тада дао овлашћење републичком органу управе да донесе такав пропис.

Из наведених одредаба Закона а нарочито из одредаба Правилника о ближњем саобраћајно техничким и минималним санитарно-хигијенским условима за изградњу, одржавање и експлоатацију станица и стајалишта („Службени гласник СРС“, бр. 26/85), произлази обавеза организације која управља станицом да пружа, тј. обезбеди пружање тим актима прописаних услуга, при чему је њено законско овлашћење да својим актом, у складу са тим прописима, утврди правила сопственог пословања у вршењу услуга.

Иако Закон и Правилник не употребљавају појам „станична услуга“ нити појам „резервација карата“ које је у својим актима употребило предузеће „БАС“, извесно је да су ти појмови у оквиру садржине онога што одређује Закон односно Правилник, и да их је у том смислу организација могла предвидети у својим актима.

Сматрам да се под појмом „станичне услуге“ за коју путник плаћа накнаду а који је свакако уопштен, треба да разумеју све оне услуге које су такве природе да се не могу наплаћивати појединачно, а станица их врши јер је на то обавезна (садржину тих „услуга“ илуструју оне одредбе Правилника које прописују на пример: обавезно загревање и осветљеност чекаоница, одржавање опште хигијене станичног простора, обезбедивање писаних знакова обавештавања и разгласних уређаја итд.).

Плаћањем накнаде за те услуге постиже се да део трошкова понесу и путници као корисници, као што их у другом облику и на други начин плаћају превозници и други корисници услуга. Та уопштена накнада егзистира упоредо са другим накнадама за поједине услуге чије је коришћење непосредно мерљиво па се и плаћа одвојено (чл. 50. и 52. Правилника).

Под појмом „резервација места“ ваља подразумевати услугу издавања „других превозних исправа“ из члана 22. Закона и члана 1. Правилника.

Одлуком Скупштине града Београда о градским аутобуским станицама („Службени гласник СРС“, бр. 13/77), утврђено је, поред осталог, да организација која управља станицом доноси *Правилник о општим условима коришћења станице којим се ближе регулише пословање и рад на станици...* као и то да утврђује цену услуга (чл. 5, 11. и 13. Одлуке).

Из изложеног јасно је да организација која управља аутобуском станицом, има овлашћења да врши оспорене услуге односно, да то утврди одн. констатује својим актима, произлази из члана 20. Закона и члана 5, 11. и 13. Одлуке Скупштине града Београда и овлашћења

да исте наплаћује, из члана 11. наведене Одлуке, и одредаба Устава и Закона, према којима привредни субјект стиче приход продајом својих производа и услуга (тачка 5. Амандмана IX на Устав СРС, члан 1. Закона о предузећима), чије цене утврђује у складу са условима тржишта одн. у складу са законом (Закон о систему друштвене контроле цена, Закон о друштвеној контроли цена).

Из свега изложеног Уставни суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за оцену уставности и законитости оспорених аката Радне организације.

(Решење Уставног суда Србије IV бр. 292/89 од 18. I 1990. године)

Чекање на стан и подстанарски однос

1. Друштвени правобранилац самоуправљања Општине Светозарево покренуо је поступак пред Уставним судом Србије за оцену уставности и законитости члана 42. став 2, члана 46. став 2. и члана 49. став 3. Правилника о решавању стамбених потреба радника ООУР и РЗ Индустрије каблова „Моша Пијаде“ у Светозареву, од 13. 06. 1989. године (у прилогу).

Посебном иницијативом једног радника преложено је Суду покретање поступка за оцењивање уставности и законитости члана 35. став 2. истог Правилника (у прилогу).

Предлагач наводи да је чланом 42. став 2. оспореног Правилника предвиђено да се „подстанарски однос рачуна од дана заснивања подстанарског односа и не може бити признат у дужем трајању од укупног радног стажа који радник има у ООУР/РЗ у саставу Радне организације“.

Време становања не може се рачунати у дужем трајању од укупног радног стажа радника у фабрици каблова „Светозарево“ и према одредбама члана 46. став 2. и члана 49. став 3. Правилника, које се односе на дужину становања у неодговарајућем стану, односно на становање код родитеља радника, односно родитеља брачног друга и његових најближих сродника.

Предлагач наводи да су оваквим регулисањем стављени у неравноправан положај радници који су радили у другим организацијама удруженог рада пре заснивања радног односа у Индустрији каблова „Светозарево“, јер су радећи у тим организацијама стварали доходак који има друштвени карактер и из кога се издвајају средства за задовољавање стамбених потреба.

2. Оспорене одредбе члана 42. став 2, члана 46. став 2. и члана 49. став 3. Правилника односе се на утврђивање критеријума „стамбене ситуације радника“.

Одредбом члана 42. став 2. уређен је подстанарски однос на тај начин што се трајање тог статуса признаје само за време радног стажа код доносиоца акта, а у одредбама члана 46. став 2. односно члана 49. став 3. Правилника, време становања у неодговарајућем друштвеном стану односно код родитеља радника и родитеља брачног друга и његових најближих сродника, не може се рачунати такође у дужем трајању од укупног радног стажа радника у Индустрији каблова „Светозарево“.

3. Према ставу Уставног суда Србије самоуправним општим актом о решавању стамбених потреба може се уредити вредновање критеријума стамбене угрожености само од заснивања радног односа код доносиоца акта, јер је то у оквиру овлашћења из Закона. Оваквим нормирањем давалац стана на коришћење није прекорачио овлашћење из члана 33. Закона о стамбеним односима којим је прописано да се услови, мерила и ред првенства у давању станова на коришћење утврђују самоуправним општим актом. О томе које ће услове и мерила утврдити и како ће их вредновати одлучују радници самостално уз поштовање уставних и законских принципа. Оспореном одредбом не нарушава се право на признавање његовог укупног радног стажа, већ се само одређује време од када ће се узимати у обзир вредновање степена стамбене угрожености радника.

Такво нормирање самоуправним општим актом није у супротности са Законом.

4. На основу изложеног Уставни суд је одлучио да одбије предлог овлашћеног предлагача.

(Одлука Уставног суда Србије IV бр. 2/90 од 1. 02. 1990. године)

припремио Томислав Вељковић

ОДЛУКЕ ВИШЕГ ПРИВРЕДНОГ СУДА СР СРБИЈЕ

Стављање лика „Мики Мауса“ на дечије мајице без одобрења представља повреду ауторског права

Првостепени суд је обавезао туженика да плати тужиоцу „Walt Disney company“, 10% од продајне цене дечијих мајица на које је туженик без одобрења стављао лик „Мики Мауса“ јер је тиме повредио ауторска права чији је носилац-тужилац.

Виши привредни суд одбио је жалбу туженика и потврдио првостепену пресуду као правилну.

Из образложења:

„Првостепени суд је утврдио да је туженик без одобрења тужиоца као носиоца ауторских права стављао лик „Мики Мауса“ на дечије мајице и продавао их у трговини, чиме је учинио повреду ауторских права.

Ово из разлога што према чл. 27. Закона о ауторском праву, ауторско дело може друго лице искоришћавати само по дозволи аутора, односно носиоца ауторских права, ако законом није другачије одређено.

За свако искоришћавање ауторског дела аутору, односно носиоцу ауторских права, припада накнада ако законом није друго предвиђено.

Првостепени суд није могао да прихвати као основане наводе жалбе да је право коришћења лика прибавио од агенције „Црвена звезда“ из Београда. Ово из разлога што је Агенција пренела на туженика право коришћење ликова „Snoopi“ и „Хогар“ али не и лика „Мики Маус“.

Имајући напред изложено у виду, правилно је поступио првостепени суд када је обавезао туженика да плати тужиоцу 10% од вредности продатих дечијих мајица на име накнаде за коришћење ауторског дела па се жалба појављује као неоснована јер туженик није пружио доказ да је имао одобрење да користи лик „Мики Мауса“. У конкретном случају пресуда је објављена о трошку туженика“.

Према томе, ко неовлашћено употребљава ликове из цртаних филмова чини повреду ауторских права и дужан је да плати накнаду за такво коришћење.

(Пресуда Вишег привредног суда Србије, Пж. 2293/89 од 9. 06. 1989. год).

Поништај одлуке спољнотрговинске арбитраже

Првостепени суд је одбио захтев тужиоца да се поништи одлука Спољнотрговинске арбитраже Т—31/87.

Тужилац добија жалбом првостепену одлуку и наводи да првостепени суд није извео предложене доказе — саслушање сведока већ је, само на основу увида у одлуку арбитраже, донео одлуку па, је предложио да се пресуда укине, а предмет врати на поновни поступак.

Виши привредни суд је одбио жалбу и потврдио првостепену одлуку.